

บันทึก

เรื่อง การออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) ให้แก่สมาชิกนิคม
สร้างตนเองตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑

กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือ ที่ มท ๐๔๑๐ฟบ/๖๔๕๖ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๓๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงมหาดไทยได้รับรายงานจาก จังหวัดเพชรบุรี และกรมประชาสัมพันธ์ว่า ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการของตนขึ้นเพื่อดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงการออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) ในนิคมสร้างตนเองเขื่อนเพชร จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้ประกาศสิ้นสุดสภาพนิคมแล้ว โดยจังหวัดเพชรบุรีได้ตรวจพบว่าการออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) ให้กับสมาชิกนิคมตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ทั้งในระยะก่อนและภายหลังที่ได้ประกาศสิ้นสุดสภาพนิคมเป็นการออกหนังสือสำคัญดังกล่าวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการและประชาชน แต่เนื่องจากคณะกรรมการที่ส่วนราชการทั้งสองแห่งดังกล่าวแต่งตั้งขึ้นเพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงมีความเห็นขัดแย้งกัน สำหรับความเห็นขัดแย้งของคณะกรรมการทั้งสองคณะมีอยู่เพียงประเด็นเดียวคือปัญหาความถูกต้องในการออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ให้กับสมาชิกนิคมตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ จากผลการสอบสวนข้อเท็จจริงคณะกรรมการทั้งสองคณะมีความเห็น ดังนี้

(ก) ตามที่คณะกรรมการชุดของกรมประชาสัมพันธ์แต่งตั้งมีมติว่าสมาชิกนิคมผู้ที่ยื่นคำร้องขอหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๒) เพื่อออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) ในระหว่างที่ยังไม่ได้ประกาศสิ้นสุดสภาพนิคมสร้างตนเองเขื่อนเพชร แม้ว่าจะได้ยื่นคำร้องขอหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๒) เพื่อออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) มีจำนวนแปลงที่ดินและเนื้อที่เกินกว่าที่เคยได้รับการจัดสรรที่ดินมาแต่เดิม และที่ดินส่วนที่เกินไม่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการตามนัยมาตรา ๒๐^๑ และมาตรา ๒๑^๒ แห่งพระราชบัญญัติจัด

^๑ พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑

มาตรา ๒๐ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสร้างตนเองแล้ว ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินแปดคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง

ระเบียบการประชุมของคณะกรรมการให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์กำหนด
มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) คัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๒ เข้าเป็นสมาชิกนิคมสร้างตนเอง

(๒) จัดสมาชิกนิคมสร้างตนเองเพื่อให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินแต่ละแปลงตามแผนผังที่
อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์กำหนด

ที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ แต่อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ได้อนุญาตให้ออก และเมื่อรวมเนื้อที่ทั้งหมดครอบครัวยังไม่เกิน ๕๐ ไร่ ถือว่าเป็นการออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) โดยชอบแล้ว เพราะอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์มีอำนาจจัดที่ดินเพิ่มเติมให้สมาชิกนิคมได้ โดยไม่ต้องผ่านการจัดที่ดินของคณะกรรมการ ในกรณีสมาชิกนิคมมีความจำเป็นในการประกอบอาชีพ และเป็นการที่อธิบดีได้มาตรา ๘ ให้สัถยาบันการอนุญาตให้สมาชิกนิคมเข้าทำประโยชน์ในที่ดินนั้น สมาชิกนิคมจึงได้สิทธิตามนัยมาตรา ๘^๓ และมาตรา ๑๑^๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ดังกล่าว ประกอบกับคณะกรรมการตรวจสอบการทำประโยชน์ในที่ดินของสมาชิกนิคมที่จังหวัดเพชรบุรีแต่งตั้งได้ตรวจสอบและรับรองว่าได้ตรวจสอบและรับรองว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นจริงถูกต้องตามหลักเกณฑ์แล้ว

แต่คณะกรรมการชุดของจังหวัดเพชรบุรีมีความเห็นแย้งว่า สมาชิกนิคมรายได้นำที่ดินในเขตนิคมไปขอให้ออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) จะเป็นที่ดินแปลงและเนื้อที่ตามที่ได้จัดสรรโดยผ่านคณะกรรมการฯ เท่านั้น ไม่ว่าจะได้นับคำร้องขอหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๒) เพื่อออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) ไว้ทั้งก่อนหรือภายหลังประกาศสันนิษฐานนิคมสร้างตนเองหรือไม่ก็ตาม

(ข) ในกรณีที่สมาชิกนิคมผู้ที่ยังไม่ได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) แต่ได้นับคำขอออกทั้งในระยะก่อนและภายหลังที่ได้ประกาศสันนิษฐานนิคมแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ที่ดินที่นำมาขอออกหนังสือสำคัญดังกล่าวมิใช่ที่ดินแปลงที่และเนื้อที่ที่ได้รับจัดสรรมาก่อน โดยผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ ซึ่งบางรายได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่จะประกาศสันนิษฐานนิคมและบางรายเพิ่งจะครอบครองภายหลังที่ได้ประกาศสันนิษฐานนิคมสร้างตนเองแล้ว คณะกรรมการของกรมประชาสัมพันธ์มีความเห็นว่า สมาชิกนิคมได้นำที่ดินมายื่นคำร้องขอ (น.ค.๒) เพื่อออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) ภายหลังที่ได้ประกาศสันนิษฐานนิคมสร้างตนเองแล้ว ถ้าหากมิใช่แปลงที่ดินและมีเนื้อที่ตามที่ได้รับจัดสรรมาแต่เดิมโดยคณะกรรมการ และอธิบดีไม่เคยอนุญาตจัดที่ดินเพิ่มเติมให้มาก่อนที่มีการประกาศสันนิษฐานนิคมสร้างตนเอง ไม่ว่าสมาชิกนิคมจะครอบครองทำประโยชน์อยู่ก่อนหรือภายหลังประกาศสันนิษฐาน

(๓) ส่งเสริมการเกษตรและกิจกรรมอื่นเพื่อพัฒนาการสังคมและเศรษฐกิจของนิคมสร้างตนเอง

^๒ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑ ข้างต้น

^๓ พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑

มาตรา ๘ ให้อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้สมาชิกนิคมเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมตามกำลังแห่งครอบครัวของสมาชิกนิคมนั้น แต่ไม่เกินครอบครัวละห้าสิบไร่

^๔ พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑

มาตรา ๑๑ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๐ เมื่อสมาชิกนิคมได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว และได้เป็นสมาชิกนิคมมาเป็นเวลาเกินกว่าห้าปี ทั้งได้ชำระเงินช่วยเหลือที่รัฐบาลได้ลงไปตามมาตรา ๑๐ และชำระหนี้เกี่ยวกับกิจการของนิคมให้แก่ทางราชการเรียบร้อยแล้ว ให้ออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ให้แก่ผู้นั้น

นิคมสร้างตนเองแล้วก็ตาม อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ไม่มีอำนาจจะพิจารณาอนุญาตให้ออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) แก่สมาชิกนิคมได้ เพราะอำนาจของอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ที่ใช้กับนิคมใด ๆ ตั้งแต่วันเริ่มจัดตั้งนิคมโดยพระราชกฤษฎีกาจนถึงวันประกาศสิ้นสุดสภาพนิคมนั้นตามมาตรา ๑๙^๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ แต่สำหรับประเด็นนี้ คณะกรรมการชุดของจังหวัดเพชรบุรีไม่ได้แสดงความเห็นแย้ง และคณะกรรมการชุดของกรมประชาสัมพันธ์มีความเห็นว่า น่าจะเป็นการถูกต้องและถือปฏิบัติได้

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นว่า ข้อเท็จจริงจากการสอบสวนและข้อวินิจฉัยโดยคณะกรรมการของจังหวัดเพชรบุรีและกรมประชาสัมพันธ์เป็นสัญญาข้อกฎหมายโดยสมควรหรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อวินิจฉัยปัญหาให้เป็นบรรทัดฐานสำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติราชการต่อไป จึงหารือปัญหาข้อกฎหมายดังต่อไปนี้

๑. ข้อวินิจฉัยเรื่องความถูกต้องเกี่ยวกับการออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) ของคณะกรรมการตามปัญหาในข้อ (ก) และข้อ (ข) เป็นความเห็นถูกต้องหรือไม่เพียงใด

๒. ตามปัญหาในข้อ (ก) และข้อ (ข) สมาชิกนิคมที่ยื่นคำร้องขอ (น.ค.๒) เพื่อออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) ก่อนประกาศสิ้นสุดสภาพนิคม กรณีอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ได้อนุญาตจัดที่ดินเพื่อการครองชีพเพิ่มเติมให้กับสมาชิกนิคมแต่รวมทั้งหมดแล้วไม่เกินครอบครัวละ ๕๐ ไร่ โดยไม่ผ่านคณะกรรมการตามมาตรา ๒๐^๖ และมาตรา ๒๑^๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ที่ดินส่วนที่จัดเพิ่มเติมนี้จะต้องถือระยะเวลาการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินเท่ากับอายุราชการเป็นสมาชิกนิคมเกินกว่าห้าปีหรือไม่

๓. ตามปัญหาในข้อ (ก) และข้อ (ข) มีข้อเท็จจริงว่า ก่อนประกาศสิ้นสุดสภาพนิคม มีสมาชิกนิคมบางรายได้ผ่านอนุมัติการเป็นสมาชิกนิคมโดยคณะกรรมการแล้ว และอายุการเป็นสมาชิกนิคมยังไม่เกินห้าปี แต่ได้มีการประกาศสิ้นสุดสภาพนิคมเสียก่อน กรณีดังกล่าวอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ยังมีหน้าที่ที่จะต้องออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) รวมทั้งทายาทโดยธรรมของสมาชิกนิคมที่ตายก่อนได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์นี้ต่อไป ดังความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) หรือไม่ ซึ่งปรากฏตามหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๑/๑๙๘๑ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ และ ที่ นร ๑๕๐๑/๑๔๗๘ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

^๕ พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑

มาตรา ๑๙ เมื่อการจัดนิคมแห่งใดได้บรรลุผลตามความมุ่งหมายแล้ว ให้สภาพของนิคมที่ได้จัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาเป็นอันสิ้นสุด ในการนี้ให้รัฐมนตรีประกาศวันสิ้นสุดสภาพของนิคมในกิจการนุเบกษา

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑ ข้างต้น

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑ ข้างต้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยรับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมประชาสงเคราะห์และกรมที่ดิน) และผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์) แล้ว มีความเห็น ดังนี้

ตามปัญหาใน ๑. ที่ว่า ข้อวินิจฉัยเรื่องความถูกต้องเกี่ยวกับการออกหนังสือแสดงการประโยชน์ (น.ค.๓) ของคณะกรรมการตามปัญหาในข้อ (ก) และ ข้อ (ข) เป็นความเห็นถูกต้องหรือไม่ เพียงใด นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่า อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้มีอำนาจในการอนุญาตให้สมาชิกนิคมเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมของนิคมตามกำลังแห่งครอบครัวของสมาชิกนิคมนั้นแต่ไม่เกินครอบครัวละห้าสิบไร่ ตามมาตรา ๘^๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งอำนาจของอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ในการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินนั้นย่อมหมายความว่าอำนาจในการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินจัดเพิ่มเติมตามความจำเป็นและกำลังแห่งครอบครัวของสมาชิกนิคมด้วย เมื่อสมาชิกนิคมผู้ใดได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้วและได้เป็นสมาชิกนิคมมาเป็นเวลาเกินกว่าห้าปี ทั้งได้ชำระเงินช่วยเหลือที่รัฐบาลได้ลงไปตามมาตรา ๑๐^๕ และชำระหนี้เกี่ยวกับกิจการของนิคมให้แก่ทางราชการเรียบร้อยแล้ว อธิบดีย่อมมีอำนาจออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ให้แก่สมาชิกนิคมผู้นั้นได้ตามมาตรา ๑๑^๖ ส่วนคณะกรรมการจัดที่ดินนิคมสร้างตนเองตามมาตรา ๒๐^๗ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่แต่เพียงคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๒^๘ เข้าเป็นสมาชิกนิคมสร้างตนเอง และจัดสมาชิกนิคมเพื่อให้เข้าทำ

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓ ข้างต้น

^๕ พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑

มาตรา ๑๐ ให้เรียกเก็บเงินจากสมาชิกนิคมเพื่อช่วยเหลือที่รัฐบาลได้ลงไปในการจัดนิคมในอัตราที่อธิบดีกำหนด ซึ่งไม่เกินร้อยละสองร้อยบาท โดยผ่อนชำระเป็นรายปี ปีหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ และต้องเริ่มต้นชำระงวดแรกอย่างช้าในปีที่ห้า นับแต่ปีที่ได้เข้าเป็นสมาชิกนิคม ถ้าปีใดไม่สามารถชำระได้โดยมีเหตุผลอันสมควรอธิบดีผ่อนผันให้ชำระในปีถัดไปได้

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔ ข้างต้น

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑ ข้างต้น

^๘ พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑

มาตรา ๒๒ ผู้ที่จะเข้าเป็นสมาชิกนิคมสร้างตนเองได้ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) บรรลุนิติภาวะและเป็นหัวหน้าครอบครัว
- (๓) มีความประพฤติดี และเต็มใจปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์

กำหนด

(๔) ชยันต์แข็ง มีร่างกายสมบูรณ์ และสามารถประกอบการเกษตรได้

(๕) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๖) ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีแต่เพียงเล็กน้อย ไม่พอแก่การครองชีพ

(๗) ไม่มีอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งในขณะนั้นพอแก่การครองชีพ

ประโยชน์ในที่ดินแต่ละแปลงตามแผนผังที่อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์กำหนดตามมาตรา ๒๑^๓ ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าสมาชิกนิคมที่ยื่นคำร้องขอหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๒) เพื่อออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) มีจำนวนแปลงที่ดินและเนื้อที่เกินกว่าที่เคยได้รับการจัดสรรที่ดินมาแต่เดิม โดยที่ดินส่วนที่เกินไม่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการตามมาตรา ๒๑ แต่อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ได้อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินนั้น และสมาชิกนิคมได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินนั้นจริงถูกต้องตามหลักเกณฑ์โดยเนื้อที่ที่ทำประโยชน์ทั้งหมดไม่เกินห้าสิบไร่ อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์จึงมีอำนาจออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) ให้แก่สมาชิกนิคมดังกล่าวได้ตามมาตรา ๘ ประกอบกับ มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพฯ

ตามปัญหาใน ๒. ที่ว่า สมาชิกนิคมที่ยื่นคำร้องขอหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๒) เพื่อขอออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) ก่อนประกาศสันนิษฐานนิคม กรณีอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ได้อนุญาตจัดที่ดินเพื่อการครองชีพเพิ่มเติมให้กับสมาชิกนิคม แต่รวมทั้งหมดแล้วไม่เกินครอบครัวละ ๕๐ ไร่ โดยไม่ผ่านคณะกรรมการตามมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ที่ดินส่วนที่จัดเพิ่มเติมจะต้องถือระยะเวลาการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินเท่ากับระยะเวลาการเป็นสมาชิกนิคมมาเกินกว่าห้าปีหรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพฯ กำหนดหลักเกณฑ์ในการออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ให้แก่สมาชิกนิคมว่า เมื่อสมาชิกนิคมได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว และได้เป็นสมาชิกนิคมมาเป็นเวลาเกินกว่าห้าปี ทั้งได้ชำระเงินช่วยเหลือที่รัฐบาลได้ลงไป และชำระหนี้เกี่ยวกับกิจการของนิคมให้แก่ทางราชการเรียบร้อยแล้ว ให้ออกหนังสือแสดงทำประโยชน์ให้แก่ผู้นั้น และมาตรา ๒๖^๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวก็บัญญัติไว้แต่เพียงว่าสมาชิกนิคมจะต้องจัดทำที่ดินให้เกิดประโยชน์ให้แล้วเสร็จภายในห้าปีนับแต่วันที่ยื่นขอครอบครองเข้าอยู่ประจำในที่ดินนั้น มิได้บัญญัติว่าต้องครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินนั้นเกินกว่าห้าปีแต่อย่างใด ดังนั้น ที่ดินส่วนที่จัดเพิ่มเติมจึงไม่ต้องถือระยะเวลาการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินเท่ากับระยะเวลาการเป็นสมาชิกนิคมเกินกว่าห้าปี

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑ ข้างต้น

^๔ พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑

มาตรา ๒๖ สมาชิกนิคมสร้างตนเองซึ่งได้รับมอบที่ดินตามมาตรา ๒๔ แล้ว ต้องจัดทำที่ดินให้เกิดประโยชน์ให้แล้วเสร็จภายในห้าปีนับแต่วันที่ยื่นขอครอบครองเข้าอยู่ประจำในที่ดินโดยมีเงื่อนไขว่า ภายในปีแรกต้องทำประโยชน์ให้ได้อย่างน้อยหนึ่งในสิบส่วนของที่ดินที่ได้รับมอบหมาย ถ้าทำประโยชน์ไม่ได้ตามส่วนของเนื้อที่ดินดังกล่าวให้สมาชิกนิคมสร้างตนเองนั้นขาดสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบหมาย และถ้าภายในสี่ปีต่อมายังทำประโยชน์ไม่ได้เต็มพื้นที่ ก็ให้ได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์เฉพาะส่วนที่ดินที่ได้ทำประโยชน์แล้วเท่านั้น เว้นแต่อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์จะผ่อนผันให้ขยายระยะเวลาทำประโยชน์ต่อไปได้อีกคราวละหนึ่งปี แต่ต้องไม่เกินสามปี

ตามปัญหาใน ๓. ที่ว่า ก่อนประกาศสิ้นสภาพนิคม มีสมาชิกนิคมบางรายได้ผ่านอนุมัติการเป็นการสมาชิกนิคมโดยคณะกรรมการแล้ว และระยะเวลาเป็นสมาชิกนิคมยังไม่เกินห้าปี แต่ได้มีการประกาศสิ้นสภาพนิคมเสียก่อน กรณีดังกล่าวอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) รวมทั้งทายาทโดยธรรมของสมาชิกนิคมที่ตายก่อนได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์นี้ต่อไป ดังความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่า กรณีที่อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์จะออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ให้แก่สมาชิกนิคมนั้น ต้องปรากฏว่าสมาชิกนิคมได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่มาตรา ๑๑^{๑๔} กำหนดไว้ กล่าวคือ ได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว และได้เป็นสมาชิกนิคมมาเป็นเวลาเกินกว่าห้าปี ทั้งได้ชำระเงินช่วยเหลือที่รัฐบาลได้ลงไป และชำระหนี้เกี่ยวกับกิจการของนิคมให้แก่ทางราชการเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีการประกาศสิ้นสภาพนิคมไปแล้ว และสมาชิกนิคมมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกนิคมไม่เกินห้าปี อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์จึงไม่มีอำนาจและหน้าที่ที่จะต้องออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ให้แก่สมาชิกนิคมและทายาทโดยธรรมของสมาชิกนิคมดังกล่าวได้ต่อไป

สำหรับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ที่ส่งตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๕๐๑/๑๙๘๑ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ และที่ นร ๐๕๐๑/๑๔๗๘ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ นั้น เป็นเรื่องที่มีข้อเท็จจริงแตกต่างจากปัญหานี้ โดยข้อเท็จจริงในสองเรื่องนั้นเป็นกรณีที่สมาชิกนิคมได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพที่กำหนดไว้โดยครบถ้วนแล้ว

(นายไมตรี ดันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๓๔

^{๑๔} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔ ข้างต้น